

1. ÚVOD

1.1 Účel programu rozvoja obce

Nové úlohy a kompetencie samosprávy pri uskutočňovaní podpory regionálneho rozvoja boli hlavným dôvodom pre spracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystré (ďalej len Program rozvoja).

Ďalším dôvodom bola akútna potreba komplexného rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj doposiaľ opomínané aspekty sociálneho, ekonomického a inštitucionálneho rozvoja.

Odbornú asistenciu zabezpečil Projektový tím EUROactivity, Bratislava, ktorý zrealizoval aj zostavenie finálneho dokumentu.

Program rozvoja má charakter strategického, t.j. strednodobého až dlhodobého rozvojového dokumentu. Plánovací horizont rozvojovej strategickej časti programu rozvoja obce Bystré bol stanovený na 14 rokov (do roku 2020).

Program rozvoja je nositeľom rozvojovej politiky obce, jeho rozvojových potrieb o smerovaní rozvoja mesta. Obec Bystré vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj. V podobe tohto dokumentu získava nástroj na aktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiaducich zmien. Jasné stanovenie rozvojových priorít umožní mestu realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach.

Program rozvoja je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude jeho úlohou zastrešovať ostatné plánovacie dokumenty a odvetvové koncepcie spracované na miestnej úrovni. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Aj keď ide o komplexný dokument, jeho cieľom nie je vyčerpávajúco obsiahnuť všetky problémy a nájsť na ne riešenie. Podstatou je z množstva problémov a problémových okruhov identifikovať tie, ktoré sú v danom prostredí kritické a prioritné z hľadiska riešenia. Za účelom dosiahnutia čo najvyššej efektivity a reálnosti cieľov sústreďuje zdroje na niekoľko prioritných cieľov, resp. prioritných oblastí rozvoja.

Dlhodobý plánovací horizont znamená veľkú mieru neistoty a rizika, ktoré nemožno vopred predvídať s dostatočnou presnosťou. Preto má program rozvoja charakter otvorenej, flexibilnej koncepcie, schopnej reagovať na aktuálne zmeny východiskových podmienok. Aby bol program rozvoja skutočne živým dokumentom, musí byť permanentne aktualizovaný.

Z právneho hľadiska je dokumentom koordinačným, ktorý nemá charakter všeobecne záväzného predpisu. Zámery obsiahnuté v tomto dokumente sú záväzné len pre obstarávateľa – aj to len v rovine morálneho a politického záväzku, daného schválením

dokumentu v obecnom zastupiteľstve. Ostatné fyzické a právnické osoby sú programom viazané len do tej miery, s ktorou sami vyslovili súhlas.

Výlučné kompetencie pri obstarávaní programu má obec a jej výkonné orgány. Na základe Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, získali obce na úseku regionálneho rozvoja právomoc vypracúvať program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (čl. I., § 2). Obecné zastupiteľstvo program rozvoja schvaľuje (resp. len jeho strategickú a implementačnú časť), rovnako ako aj prípadné zmeny a doplnky tohto dokumentu.

Obsah programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je legislatívne vymedzený Zákonom č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (§ 10) v zmysle neskorších zmien podľa Zákona č. 351/2004 Z. z. nasledovne:

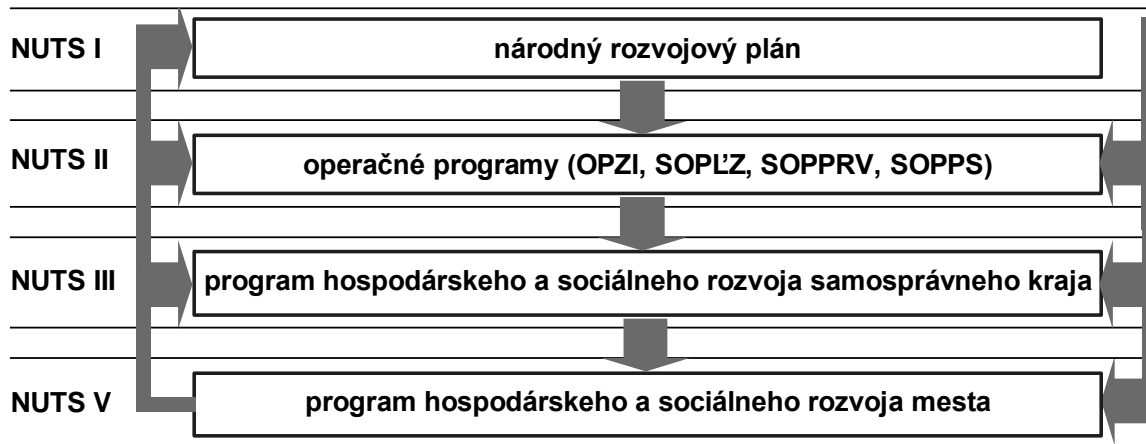
(1) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý programový dokument, ktorý obsahuje najmä

- a. analýzu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov a prvoradých potrieb,
- b. úlohy a prvoradé potreby v rozvoji technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, v kultúre a v ďalších oblastiach podľa § 3 ods. 2,
- c. návrh finančného a administratívneho zabezpečenia.

Uvedený zákon zaraďuje program rozvoja medzi 5 programových dokumentov regionálneho rozvoja (spolu s Národným rozvojovým plánom, regionálnymi operačnými programami, sektorovými operačnými programami a programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja). Na základe týchto programových dokumentov sa realizuje podpora regionálneho rozvoja zo zdrojov EÚ. Vypracovaním programu rozvoja obce splní jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Súčasne tak zvýši svoje šance získať finančnú podporu na realizáciu projektov zo štrukturálnych fondov, keďže obec musí preukázať súlad zamýšľaného projektu s regionálnymi stratégiami i miestnou stratégiou, ktorú reprezentuje program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Pri spracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bystré sa prihliadalo na to, aby ciele a opatrenia stanovené v tomto dokumente boli v súlade s nadradenými programovými dokumentmi regionálneho rozvoja - Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, Národným rozvojovým plánom, vrátane jeho sektorových operačných programov.

Sústava základných programových dokumentov podpory regionálneho rozvoja

1.2 Metodika spracovania a priebeh prác na príprave programu rozvoja obce Bystré

◆ Metodika

Súčasťou tohto dokumentu je stručný popis metodiky a procesu tvorby programu rozvoja obce. Cieľom je uľahčiť spravovanie a ďalšiu modifikáciu dokumentu a umožniť lepšie pochopenie princípov strategického plánovania smerom k širšej verejnosti, predovšetkým spoluprotvorcom a užívateľom plánu. Predpokladá sa, že po ukončení etapy prípravy programu ho jeho užívatelia budú sami prispôsobovať meniacim sa podmienkam. Pri rešpektovaní metodických postupov by nemalo dôjsť k narušeniu konzistentnosti myšlienok obsiahnutých v dokumente.

Pri usmerňovaní plánovacieho procesu a spracovaní dokumentu boli aplikované metodické postupy vyvinuté Projektovým tímom EUROactivity, pri zhodnotení výsledkov viacerých výskumných projektov a využití viacerých osvedčených domácich a zahraničných metodík strategického plánovania na komunálnej úrovni (*p. metodické podklady – kap. 1.3*). Obsah dokumentu je v súlade s odporúčaniami metodickej príručky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja, podľa ktorej bola upravená aj použitá terminológia.

◆ Plánovací postup

V procese spracovania Programu rozvoja obce Bystré bol aplikovaný prístup predstavujúci kombináciu expertnej a komunitnej metódy, ktorý spája profesionalizmus a miestne znalosti. Cieľom je, aby program rozvoja obce nebol len „názorom odborníkov“, ale aby bol zrozumiteľný i pre laikov a slúžil obci a jej obyvateľom.

Program rozvoja obce Bystré, v zásade tvoria tri časti:

analytická časť (pozostáva zo situačnej analýzy a SWOT analýzy)

strategická časť (pozostáva zo strategickej vízie a strategických cieľov)

implementačná časť (pozostáva z akčných plánov s časovým harmonogramom a návrhom finančného a organizačného zabezpečenia)

Obsah a postup spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Prvá skupina činností zahŕňala všeobecnú analýzu situácie obce. Analytická časť má charakter komplexného profilu obce a predstavuje prehľad (audit) vnútorných zdrojov obce - prírodných, územno-technických, ľudských a finančných. Jej úlohou je poskytnúť odpoveď na otázku, „kde sa obec v súčasnosti nachádza“. Analytická časť predstavuje koncentrovaný zdroj informácií o obci s možnosťou ďalšieho využitia, napríklad na prezentačné účely. Je členená podľa jednotlivých oblastí života obce, resp. funkčných subsystémov, v rámci ktorých je obsiahnutá aj analýza realizovaných aktivít a opatrení.

Informácie pre analýzy poskytla obec a využité boli aj existujúce koncepčné materiály. Ďalšie informácie boli získané formou prieskumov v teréne, rozhovorov s predstaviteľmi obce. Informácie pre analýzy regionálneho kontextu sme čerpali z rozvojových dokumentov regionálnej úrovne (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja POSK), Strategického plánu mesta Prešov a ďalších zdrojov.

Podobne ako pri stanovení vízií a cieľov, aj analýzy sa sústreďovali len na rozhodujúce faktory a kľúčové prvky - kvalitatívne hodnotenia boli uprednostnené pred kvantitou vstupných dát.

Okrem analýz samotnej obce bolo treba väčšiu pozornosť venovať analýzám externého prostredia, s cieľom identifikovať konkurenčné aktivity v regióne i možnosti ďalšej spolupráce s okolitými obcami.

Ďalším krokom bola syntéza parciálnych analýz použitím štandardnej metódy strategického plánovania – SWOT analýzy. Výsledkom bola strategická diagnostika obce, nevyhnutná pre stanovenie prioritných cieľov rozvoja.

V ďalšej etape, ktorá prebiehala sčasti súbežne s analytickou fázou, sme pristúpili k definovaniu rozvojovej stratégie, pozostávajúcej zo strategickej vízie podrobnejšie definovanej vo forme sústavy strategických cieľov.

V poslednej plánovacej etape boli špecifikované niektoré konkrétne krátkodobé kroky (akčné plány a projekty), ktoré by mali viesť k naplneniu vízie a dlhodobých zámerov. To znamená, že pokiaľ predmetom stanovenia rozvojovej stratégie bolo zodpovedať otázku „kde chceme byť?“, tak akčné plány majú povedať „ako sa tam dostaneme“.

Pri definovaní akčných plánov a projektov boli zvažované aj možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ (štrukturálnych fondov). V prílohe tejto dokumentácie je preskúmaná väzba akčných plánov na priority, opatrenia a podporované aktivity relevantných programových dokumentov.

Program rozvoja obce má hierarchickú štruktúru, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu, resp. od celkového k špecifickému. Hierarchia začína globálnym cieľom strategickej vízie, pokračuje strategickými cieľmi rozdelenými podľa prioritných oblastí a uzatvára ju sústava opatrení, projektov a aktivít zhrnutých v akčných plánoch. Hierarchické usporiadanie znamená aj rozdielne časové horizonty. Program rozvoja obce je teda integrovaným plánovacím dokumentom (preto sa používa označenie „program“ a nie „plán“) zahŕňajúcim strategickú časť, ktorú tvoria dlhodobejšie ciele a operatívnu časť -- opatrenia realizovateľné v kratšom období.

◆ **Udržateľný rozvoj a Miestna agenda 21**

Z filozofie projektového tímu EUROactivity vyplýva poslanie šíriť myšlienky udržateľného rozvoja urbánnych štruktúr a usilovať sa o ich aplikáciu v praxi. Pri formulovaní rozvojovej stratégie pre obec Bystré bola ako jedna z prioritných oblastí definovaná „kvalita životného prostredia“. Okrem environmentálno-ekologickej dimenzie však komplexnejšie ponímaná koncepcia udržateľného rozvoja zahŕňa aj ekonomické a sociálne kontexty rozvoja. Tieto tri dimenzie udržateľnosti reflektujú prítomnosť troch typov tzv. kapitálu komunity:

prírodný kapitál (prírodné zdroje, pôda, krajina)

finančný kapitál (vyrábané tovary, nehnuteľnosti, infraštruktúra, informačné zdroje)

ľudský/sociálny kapitál (kultúrne dedičstvo, vzdelanie, schopnosti a zdravie obyvateľov)

Cieľom je dosiahnuť rovnovážny rozvoj vo všetkých troch dimenziách a optimálne využitie uvedených zdrojov pri eliminácii ich potenciálnych vzájomných konfliktov. To napríklad znamená, že nie je efektívne sústrediť sa len na budovanie technickej infraštruktúry na úkor životného prostredia a bez investícií do vzdelania a zdravia obyvateľov.

Aplikáciu princípov udržateľného rozvoja na úrovni obcí a miest predstavuje Miestna agenda 21, ktorá je programom udržateľného rozvoja pre 21. storočie a zahŕňa komunitné aktivity pre miestnu úroveň. Tieto princípy a postupy boli tvorivo využité a rozvinuté aj pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Bystré a v následných fázach

1.3 Východiskové dokumenty a zdroje informácií

◆ Vstupné informácie pre spracovanie analýz

Prognostické údaje podporujúce vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a obce. MVRR, 2003.

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001. Štatistický úrad SR, 2002.

Vlastivedný Slovník obcí na Slovensku I. Veda, 1976.

Bystré, Jozef Andrek, Vydavateľstvo Oriens, s.r.o., 1996

◆ Rozvojové stratégie a sektorové politiky na národnej a regionálnej úrovni

Národný rozvojový plán Slovenskej republiky

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, 2003

◆ Metodické podklady

Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, 2004.

McSweeney, E. Obecné strategické plánovanie, miestny ekonomický rozvoj a facilitovanie procesu. Kanadský urbanistický inštitút, 2001.

Miestna Agenda 21 na Slovensku. Metodická príručka. Bratislava : REC, 2003.

Príručka pre mikroregióny a obce na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Enterplan, 2002.

Zamkovský, J. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja – význam, štruktúra a základné metodické tézy. Banská Bystrica : CEPA, 2004.

Janečková, L., Vašítková, M. Marketing miest a obcí. Praha : Grada, 1999.

Bytová politika na miestnej úrovni. Metodická príručka pre miestne samosprávy. Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, 2001.

1.4 Zoznam použitých skratiek

EAGGF – Európsky poľnohospodársky a garančný fond

ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja

ESF – Európsky sociálny fond

MVRR – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja

OP – operačný program

PRO – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

PRSK – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja

RRA – regionálna rozvojová agentúra

SOP – sektorový operačný program

ŠFRB – Štátny fond rozvoja bývania

POSK – Prešovský samosprávny kraj

ÚPN – Územný plán

ÚPSVaR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

2. Socio-ekonomická analýza obce

2.1.1 Historicko – kultúrne súvislosti

Prvé ucelenejšie údaje o lokalite, v ktorej sa nachádza obec, máme až z 13. storočia. Územie na východ od Hermanovského potoka (kedysi nazývaného potok Bystra/Bisztra) bob súčasťou panstva Lipovec (Lipolch) a patrilo kráľovičovi Kolomanovi. Panstvo Lipovec predal Koloman v roku 1229 šľachticovi Demeterovi z rodu Aba za 1 000 mariek striebra. Potok Bystra tvoril na tomto území prirodzenú hranicu medzi Šarišskou a Zemplínskou stolicou. Potok, ako aj územie na východ od neho sa spomína pri deľbe majetku šľachticov z rodu Aba v roku 1282. Panstvo Lipovec si rozdelili medzi sebou synovia šľachtica Alexandra (Demeter, Alexander, Ladislav a Mikuláš) a synovia šľachtica Petra (Štefan, Ladislav, Demeter, Peter a Lukáš). Územie na západ od potoka Bystra bob kráľovským majetkom. V roku 1312 daroval kráľ Karol Róbert územie na západ od potoka Bystra až po Feyrpotok (Biely potok?) za verné služby šľachticovi Alexandrovi z rodu Aba. V roku 1347 šľachtici Soósovci zo Solivaru (Ladislav a Peter), argumentujúc falošnými listinami, vyhrali súdny spor s magistrom Denkom (synom Mikuláša de Nekche) z rodu Aba o majetok nachádzajúci sa medzi potokmi Bystra a Rennuk (Rudník), teraz Pavlovský potok. Takto sa dostalo územie na západ od potoka Bystra (šarišská časť) do rúk Soósovcov. Keďže v listine z roku 1347 sa obec Bystré nespomína, možno usudzovať, že ešte nejestvovala. Je pravdepodobné, že na získanom území Soósovci založili okolo roku 1350 obec, ktorú pomenovali podľa názvu miestneho potoka. V listine z roku 1387 požiadal kráľ Žigmund Jasovský konvent, aby začal vyšetrovanie vo veci sťažnosti Ladislava Rozgonyiho proti Jánovi Soósovi, ktorý 1. decembra 1386 odvliekol jeho poddaného zo Skrabského do Bystrého. Z toho by sme mohli vyvodiť záver, že zatiaľ je rok 1386 rokom prvej písomnej zmienky o obci. Pánmi šarišskej časti obce sa na dlhé roky stali Soósovci. Po nich začiatkom 17. storočia vlastnili obec Keczerovci, ktorí boli potomkami Abovcov. V 18. storočí vlastnili väčšinu majetkov v obci Desewffyovci, ktorí mali majetky v obci až do začiatku 20. storočia. Okrem nich mali majetky v obci v 18. storočí aj mi (Szentiványi, Potthornyay, Hazucha). Územie na východ od potoka Bystra bob v 14. storočí majetkom lipoveckej vetvy Abovcov. Možno predpokladať, že táto rodina v 2. polovici 14. storočia založila na zemplínskej časti takisto dedinu s názvom Bystra. Zmienka o dedine je z roku 1402. Abovci nenažívali so svojimi susedmi v pokoji. V roku 1399 sa začal súdny spor o územie na východ od potoka Bystra medzi Ladislavom Rozgonyim, majiteľom panstva Čičva, a šľachticom Žigmundom z rodu Aba. Dlhý súdny spor nakoniec vyhrali Rozgonyiovci, pravdepodobne tiež argumentujúc falošnými listinami. V roku 1410 sa definitívne stali pánmi veľkej časti územia nachádzajúceho sa na pravej strane Tople, na východ od hraničného potoka Bystra. Majetky po Rozgonyiovcoch a tým aj zemplínsku časť obce získali v roku 1523 Báthoryovci. Koncom 16. storočia a v 17. storočí boli majiteľmi obce Szeghyovci. V 18. storočí boli majiteľmi okrem nich aj Hevessyovci a Farkasovci. V 19. storočí mali v obci majetky už viacerí (Berthóty, Trstyánsky, Oláh, Benczur, Hankusz, Liszka). Územné rozdelenie obce na dve časti, z ktorých jedna časť patrila pod správu Šarišskej a druhá pod správu Zemplínskej stolice, trvalo až do roku 1881. V roku 1882 sa územie zemplínskej časti pričlenilo k šarišskej časti a obec sa spojila v jeden celok. Zjednotenie malo významný vplyv na ďalší rast a rozvoj obce.

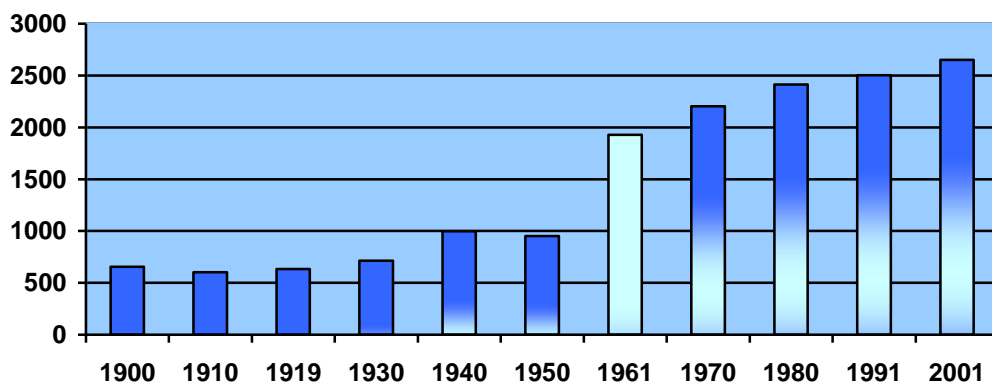
2.1.2 Obyvateľstvo a demografická situácia

Vývoja počtu obyvateľov za obdobie posledných 10 rokov ukazuje mierne stúpajúcu tendenciu nárastu obyvateľstva, čo by sme mohli označiť ako obdobie rastu. Podľa najnovších údajov obce sa počet obyvateľov stabilizoval.

Z analýzy vyplýva, že v súčasnosti je možné zabezpečiť rast počtu obyvateľov len posilnením migrácie smerom do obce. V prípade naplnenia potenciálu prisťahovania nových obyvateľov, hlavne mladých rodín, by v budúcnosti mohlo dôjsť k zlepšeniu demografického profilu obce a zabezpečeniu stabilnejšej základne pre dlhodobý rast počtu obyvateľov prirodzenou menou.

Vývoj počtu obyvateľstva

ROK	1900	1910	1919	1930	1940	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Počet obyvateľov	656	601	633	715	999	952	1927	2202	2413	2502	2650

Skladba obyvateľstva podľa sčítania z roku 2001

Typy skladieb obyvateľstva	Počet obyvateľov
trvalo bývajúce obyvateľstvo	2650
predproduktívny vek 0-14	612
produktívny vek	1615
Poproduktívny vek	419

Z občanov nad 18r., ktorí už ukončili školskú dochádzku má väčšina stredoškolské vzdelanie. Vzdelanie väčšiny obyvateľov je teda stredoškolské bez maturity alebo s maturitou, u starších občanov je to základné vzdelanie. V obci žije 415 Rómov.

Zloženie obyvateľstva na základe náboženskej príslušnosti:

Evanjelická cirkev a.v. - **639**

Rím.-kat. cirkev - **1792**

Cirkev bratská - **4**

Grécko-kat. cirkev - **148**

Apoštolská cirkev - **6**

Svedkovia Jehovovi - **26**

Pravoslávna cirkev - **3**

Nezistené - **17**

2.1.3 Ekonomika, trh práce a sociálna situácia

V obci je vysoká nezamestnanosť 15 - 20 %. Podieľajú sa na tom prevažne rómsky spoluobčania, ktorých v obci žije až 415. Od marca 2004 obec v rámci Národného projektu, ktorý sa financuje z Európskeho sociálneho fondu, spolupracuje s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, tak že zamestnáva občanov, ktorí sú v hmotnej núdzi na menšie obecné služby. V obci svoju podnikateľskú činnosť vyvíjajú rôzni podnikatelia, ktorí sú zameraní na poskytovanie tovarov a služieb. Sú to: predajne potravín, rozličného tovaru, alkoholických a tabakových výrobkov, pekárne, drogéria, elektro-plyn, pneuservis, pohostinské zariadenia, kaderníctvo, holičstvo, zákazkové krajčírstvo, drevovýroba, výroba nábytku, oprava obuvi, vývarovňa Jedál.

Služby, ktoré sú poskytované v obci Bystré sú na vysokej úrovni. V obci máme zriadené prevádzky, ktoré poskytujú tieto služby: pekárne - výroba pekárenských výrobkov, holičstvo, kaderníctvo, krajčírstvo, pletiarenská dielňa — výroba pletiarenských výrobkov, drevovýroba, výroba nábytku. oprava obuvi. Vývarovňa jedál, autodoprava, vývoz domového komunálneho odpadu, elektro opravovňa, revízia elektrických a plynových zariadení, predajne rozličného tovaru, mäso-údeniny, pohostinské zariadenia...

V obci sú podniky, ktoré poskytujú pracovné príležitosti: ZEOCEM. a.s. Bystré - výroba cementu a zeolitu, STOMEX, s.r.o. - výroba pracovných odevov a obuvi, AGRODRUZSTVO Bystré, OBECNY PODNIK SLUZIEB, s.r.o. Bystré, a SUKROMNÉ FIRMY, ktoré pôsobia v obci.

2.1.4 Občianska a technická vybavenosť

Administratívne služby zabezpečuje v obci Obecný úrad. V obci je vybudovaný vodovod, rozvody plynu, elektrickej energie, kanalizácia a čistička odpadových vôd. Obec má Dom smútku. Odborné vyšetrenia sú obyvateľom poskytované vo Vranove nad Topľou a v Prešove. Obyvatelia obce bývajú prevažne v rodinných domoch. V súčasnom období je nízka rozostavanosť. Vzhľadom na ekonomickú situáciu obyvateľov individuálna bytová výstavba ide pomalým tempom, ale medzi občanmi existuje. V obci existuje aj bytová zástavba, kde žije cca 1000 obyvateľov. Preprava osôb v obci je zabezpečená autobusovou dopravou aj železničnou dopravou.

Cestovanie do škôl a do práce zabezpečuje SAD. Obec je pripojená na telekomunikačnú sieť.

V obci sa nachádzajú tieto zariadenia občianskej vybavenosti: Základná škola, Materská škola (2), Obecný úrad, Kultúrny dom, Obecná knižnica, Neštátne zdravotné ambulancie — praktický lekár pre dospelých (2), detský lekár, stomatológ, lekárne, rehabilitačné zariadenie, Rímsko-katolícka cirkev - 2 kostoly + farský úrad, Evanjelická cirkev - I kostol + farský úrad, Dom smútku, Poštový úrad, Obecný podnik služieb, s.r.o. (pekárne, odvoz domového odpadu, autodoprava), autobusové zastávky, železničná zastávka...

V obci sa vyvíja aj športová činnosť. K občianskej vybavenosti patrí areál obecného futbalového klubu, telocvičňa Základnej školy, športový areál pri rieke Topľa - tenisové kurty, futbalové ihrisko, asfaltové ihrisko.

2.1.5 Vzdelávanie, kultúra

V obci sú 2 Materské školy, ktoré navštevujú deti od 2 - 6 rokov. V obci je zriadená Základná deväťročná škola, ktorú navštevujú deti z obce Bystré, ale vyššie ročníky, t.j. 5.-9.roč. aj detí z okolitých obcí, a to Hermanoviec n.T a Čierneho n.T. Pri Základnej škole je zriadená družina, ktorú navštevujú deti po skončení vyučovania, kde majú možnosť pracovať v kolektíve spoločne na úlohách, ale aj zabaviť sa. Kultúra: V obci je kultúrny dom, v ktorom sa nachádza obecná knižnica, a tak isto tam pôsobí Folklórny súbor: detský - Bystranček, dospelý - Bystrančan. V mesiaci júl sa každoročne uskutočňuje prehliadka folklórnych súborov. Mimoškolské zariadenia, v ktorých môže mládež rozvíjať svoje schopnosti sú: Obecný futbalový klub Tatran Bystré, ktorý sa venuje aj mladým žiakom, tak isto aj Obecný hasičský zbor, v ktorom pôsobia deti, ktoré navštevujú základnú školu, Detský folklórny súbor Bystranček. V obci je v prevádzke aj internetová kaviareň, v ktorej sa dobrovoľne vyučujú základy práce s počítačom a internetom.

Medzi historické pamiatky patrí synagóga. V obci sa nachádzajú tri kostoly – z toho dva katolícke a jeden evanjelický.

2.1.6 Životné prostredie

Územie obce leží na styku Podslanskej a Pozdišovskej pahorkatiny s Nízkymi Beskydami v doline Tople. Juhozápadná časť sídla svojimi svahmi nadväzuje na Slanské vrchy, severozápadná časť katastra zasahuje do Nízkych Beskýd. Chotár obce sa nachádza v rozmedzí 150 až 373,3 m n. n., pričom stred obce leží vo výške 175 m n. m. Základ hydrologickej siete tvorí rieka Topľa, do ktorej sa vlieva Hermanovský potok a Sľachtinský potok. Hermanovský potok pretekajúci obcou delil v minulosti Bystré na dve samostatné obce s rovnakým názvom „Bystra“. Obec nachádzajúca sa na ľavej strane potoka patrila do Šarišskej stolice, obec na pravej strane potoka patrila do Zemplínskej stolice.

Pod horou Poloma na ľavej strane Tople vyviera minerálny prameň — kyselka „Sčevica“. Bystré je situované po odvoде štátnej cesty 1/18, pričom centrum bývania je sústredené v značnej vzdialenosti od osi vozovky, čím sa znižujú negatívne účinky z dopravy na obytné prostredie. Výrazným nedostatkom je absencia zelene vo vnútro blokových priestoroch časti sídliska. Zeleň chýba pri zariadeniach Materských škôl.

Najvýraznejšie negatívum pre kvalitu obytného prostredia predstavuje závod Zeocem, a.s. situovaný v tesnej blízkosti Bystrého s nedostatočným pásmom izolačnej zelene.

Čistota vody: severnú hranicu tvorí koryto rieky Topľa, ktorá v uvedenom profile dosahuje III. triedu čistoty. Do nej sa v intraviláne sídla vlieva miestny potok. V sídle je vybudovaný vodovod a kanalizácia.

Čistota ovzdušia: Na kvalitu ovzdušia sídla Bystré najviac vplýva závod Zeocem, a.s.

Hluk a vibrácie: Najväčším zdrojom hluku v sídle je štátna cesta 1/18 a železničná trať. Obidve telesá sú dostatočne vzdialené od centra osídlenia.

Tuhé odpady: Prevažne každá domácnosť vlastní KUKA nádobu. Odvoz tuhého odpadu sa prevádza 2-krát v mesiaci na skládku v Petrovciach.

3. Analýza hlavných faktorov rozvoja a kľúčových disparít

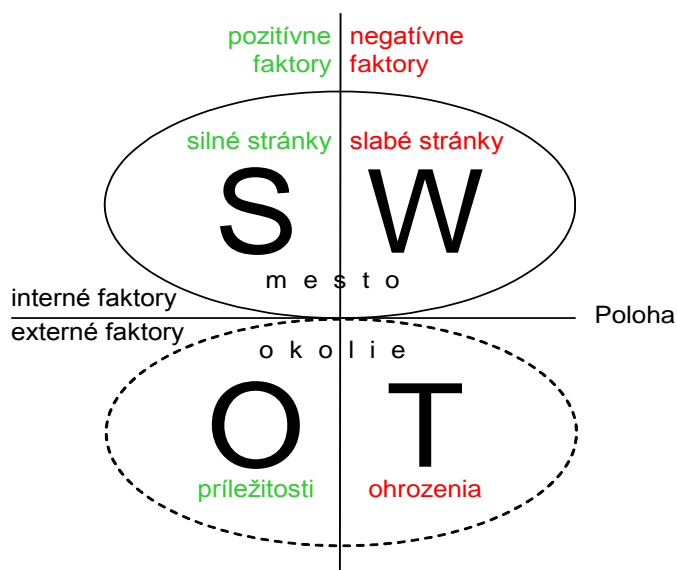
3.1 SWOT analýza

SWOT analýza poskytuje celostný pohľad na situáciu mesta – na jeho silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia rozvoja. Na základe SWOT analýzy možno presnejšie definovať najvhodnejšie ciele, ktoré by zužitkovali najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká. Pomáha tiež identifikovať prioritné oblasti, na rozvoj ktorých sa treba orientovať. Z tohto dôvodu nie je vhodné jej členenie podľa sektorov.

Okrem analýz stavu daného územia je predmetom záujmu aj okolité prostredie, indukujúce pozitívne alebo negatívne vplyvy. Na základe toho sa SWOT analýza člení na analýzu interného prostredia a analýzu externého prostredia.

Podľa povahy sledovaných javov sa v SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Pozitívne faktory (silné stránky a príležitosti) predstavujú faktory indukujúce rozvojové procesy. Negatívne faktory (slabé stránky a ohrozenia) naznačujú problémy – disparity.

Princíp SWOT analýzy

3.1.1 Analýza interného prostredia obce

Silné stránky (S)

- S1** napojenie na dôležité dopravné koridory
- S2** dostatočná obsluha obce verejnou dopravou
- S4** folklórne a ochotnícke tradície
- S5** dobrá spolupráca s miestnymi podnikateľskými subjektmi a ich ochota napomáhať rozvoju obce
- S6** relatívne pozitívna ekologická stabilita územia
- S7** bohatý kultúrno-spoločenský život
- S8** aktívny, koncepčný a zodpovedný prístup miestnej samosprávy k celkovému rozvoju obce
- S9** starostlivosť o vzhľad obce

Slabé stránky (W)

- W1** nedostatočná hospodárska základňa obce
- W2** nedobudovaná regulácia potoka
- W3** nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva
- W4** výskyt niektorých nežiadúcich sociálnych javov

W5 chýbajúce pracovné príležitosti

W6 nevyhovujúci stavebno-technický stav staršej zástavby

W8 nevyhovujúci stav miestnych komunikácií

W9 nevyhovujúca situácia v oblasti rómskeho etnika

3.1.2 Analýza externého prostredia obce

Príležitosti (O)

O1 výhodná geografická poloha

O2 očakávaný ekonomický rozvoj po optimalizácii priemyselnej výroby

O3 potenciál prisťahovania nových obyvateľov

O4 potenciál vzniku a rozvoja miestnych výrobných prevádzok

O5 dostatok vhodných plôch pre výstavbu rodinných domov

O7 dostupnosť širokého spektra vyššej vybavenosti v Prešove a Hanušovciach nad Topľou

O8 predpoklad koncepčného územného a stavebného rozvoja uskutočňovaného na základe aktuálneho ÚPN obce

O9 možnosť získania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na rozvojové projekty

Ohrozenia (T)

T1 Slabý investičný potenciál

T2 postupný zánik tradícií

T3 príchod obyvateľov bez vzťahu k obci a miestnej komunite

T4 čiastočná neústretnosť rómskeho etnika voči navrhovaným riešeniam

T5 redukcia verejnej dopravy

T6 obmedzené možnosti získania prostriedkov zo štrukturálnych fondov

T7 nedostatok protizáplavových opatrení

T8 silná migrácia obyvateľstva za pracovnými príležitosťami do industriálne silnejších aglomerácií

4. Stratégia rozvoja obce

4.1 Strategická vízia

Predmetom strategickej vízie je zodpovedanie otázky „ako by obec mala vyzerat' v budúcnosti v časovom horizonte 8 rokov“. Nasledujúca vízia vyplynula z analýzy SWOT a sú v nej priamo zakomponované jednotlivé rozvojové ciele, ktoré odpovedajú na uvedenú otázku. V rámci aplikovanej metodiky predstavuje strategická vízia ekvivalent **globálneho cieľa**.

Stratégia rozvoja obce Bystré stavia predovšetkým na zhodnotení silných stránok a maximálnom využití príležitostí, vzhľadom k tomu, že všetky problémy a potenciálne ohrozenia nepovažujeme za mimoriadne kritické. Rozvoj obce sa bude orientovať najmä na rozvoj priemyselno – hospodárskej funkcie. Súčasne sa bude úsilie sústreďovať na zachovanie a oživovanie tradičných hodnôt a kolorit vidieckeho prostredia.

4.2 Strategické ciele

Strategické ciele nemajú charakter „hotových návrhov“, ale reprezentujú istú filozofiu prístupu k riešeniu problémov, ktorú naznačila už strategická vízia. Strategické ciele sú špecifické – t.j. sú viazané na 3 vytypované prioritné oblasti – investície do základnej infraštruktúry (A), kultúra a život komunity (B), služby pre obyvateľov (C). Prioritné oblasti budú predstavovať hlavné oblasti smerovania finančnej a organizačnej podpory rozvoja.

Prioritná oblasť A – Investície do základnej infraštruktúry

A.1 zlepšenie technického stavu občianskych budov

A.2 zlepšenie kvality miestnych komunikácií a chodníkov

A.3 rekonštrukcia verejných obecných priestranstiev

Prioritná oblasť B – Kultúra, život komunity a vzdelávanie

B.1 Udržanie tradícií kultúrnych a spoločenských podujatí

B.2 interkomunitné výmenné styky v kultúrnej a spoločenskej oblasti

B.3 záujem obyvateľov o dianie v obci

B.4 komunitná spolupráca s rómskym etnikom a vzdelávanie detí a mládeže

Prioritná oblasť **C – Služby pre obyvateľov**

C.1 podmienky pre verejnoprospešné služby

C2 podpora programov pre rozvoj zamestnanosti

Prioritná oblasť **D – Kvalita životného prostredia**

D.1 ekologicky uvedomelí občania

D.2 ochrana pred povodňami

D.3 Zlepšenie prostredia pre občanov

Prioritná oblasť **E – Podpora cestovného ruchu, stavebného a priemyselného rozvoja**

E.1 zvýšenie priemyselnej základne

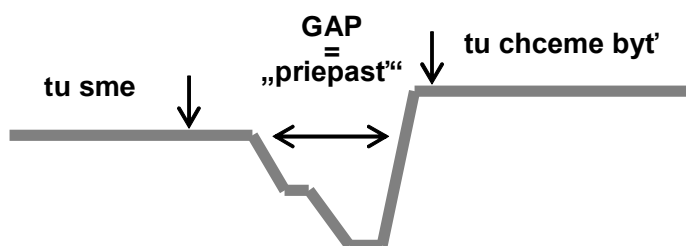
E.2 účinná podpora rozvoja bytového fondu obce

E.3 rozvoj turizmu

4.3 GAP analýza

GAP analýza definuje vzťah medzi súčasným stavom a strategickou víziou. Umožňuje lepšie si uvedomiť, čo treba urobiť preto, aby sa vízia stala realitou. GAP analýza je teda pomenovaním problémov, na riešenie ktorých sa treba zamerať. Pomáha definovať konkrétne projekty, aktivity a opatrenia, ktoré sú predmetom nasledujúcej kapitoly.

Princíp GAP analýzy

Problémy vyžadujúce riešenie:

– v oblasti základnej infraštruktúry:

- časť miestnych komunikácií už nespĺňa technické parametre
- verejné priestranstvá si vyžadujú revitalizáciu a čiastočnú rekonštrukciu

– v oblasti kultúry, života komunity a vzdelávanie:

- rozvinúť a udržať tradíciu folklórnych zvyklostí
- znižuje sa záujem obyvateľov o dianie v obci
- cezhraničná spolupráca má svoje rezervy
- absencia rôznorodých rozvojových programov pre Rómov
- potreba zapojenia miestnych obyvateľov a mladých ľudí do udržiavania tradícií
- nedostatočný záujem o vzdelávanie so strany rodičov, detí a mládeže

– v oblasti služieb pre obyvateľov:

- ekonomická základňa mesta je slabo stimulovaná – v obci by malo byť viac podnikateľských aktivít
- ponuka služieb je obmedzená

– v oblasti životného prostredia:

- ekologické povedomie obyvateľov je pomerne nízke
- verejné priestranstvá potrebujú revitalizáciu
- nie je dokončená regulácia vodného toku v obci
- neexistuje zberný dvor na eliminovanie divokých skládok
- riešenie odvozu a zberu komunálneho odpadu

– v oblasti stavebného a priemyselného rozvoja:

- príležitosť pre sociálne slabé skupiny obyvateľov získať adekvátne bývanie
- takmer žiadna turistická infraštruktúra v obci

5. Akčné plány

Akčné plány predstavujú súbor konkrétnych **projektov, opatrení a aktivít** smerujúcich k naplneniu nosnej vízie a rozvojových cieľov obce Bystré. Dodávajú dlhodobej vízii žiaduci operatívny aspekt tým, že transformujú ciele stratégie do konkrétnych praktických krokov. Akčné plány sa preto týkajú kratšieho obdobia ako

samotná stratégia. Ich plánovací horizont je približne 3 – 5 rokov. V niektorých prípadoch sa počíta s neskorším začiatkom realizácie (projekty druhého sledu), po splnení istých nevyhnutných podmienok (napr. majetkové vysporiadanie, získanie investora a pod). Pre zvýšenie efektívnosti implementácie sa odporúča každoročne konkretizovať postup a úlohy pre jednotlivé aktivity.

Akčné plány zhromaždené v tejto kapitole nie sú podrobnými realizačnými projektmi. Ako súčasť dokumentu s dlhodobým plánovacím horizontom môžu mať len charakter rámcových projektov – nemôžu byť príliš podrobné, inak by sa rýchlo stali neaktuálnymi.

Rámcové projekty, ktoré sú súčasťou tohto dokumentu, obsahujú:

- stručný popis daného projektu/aktivity
- odôvodnenie jeho prínosu pre obec a pre splnenie jedného alebo viacerých strategických cieľov (väzba na cieľ)
- určenie zodpovedného subjektu (garanta projektu) a spolupracujúcich subjektov
- približné obdobie realizácie
- definovanie potrebných krokov podmieňujúcich realizáciu (len v prípade rozsiahlejších projektov)
- stanovenie spôsobu financovania, prípadne odhad nákladov (nie však presného rozpočtu a plánu financovania)
- indikátory úspešnosti (v podobe merateľných kvantitatívnych ukazovateľov - len ak nie je účelné posudzovať splnenie projektu v zmysle jeho popisu v stanovenom čase)

Na základe rámcových projektov, pri ktorých sa počíta so získaním finančného príspevku z fondov EÚ, sa následne pripravujú detailné projekty so žiadosťou o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v zmysle požiadaviek riadiacich orgánov príslušných operačných programov (stanovených v programových doplnkoch operačných programov).

Návrhy projektov sú výsledkom konsenzu s predpokladanými nositeľmi (garantmi), ako aj subjektmi, ktoré budú na realizácii projektov spolupracovať.

Pri zostavovaní katalógu projektov boli uprednostnené projekty s najvyšším potenciálom efektívne naplniť stanovené ciele v zmysle princípu koncentrácie na priority.

5.1 Prioritná oblasť **A – Investície do základnej infraštruktúry**

Od kvality technickej infraštruktúry závisí aj kvalita bývania a jeho komfort. Po zlepšení stavu infraštruktúry možno očakávať aj zvýšenie atraktivity obce, ktoré by sa malo prejavovať prílevom investícií do stavebného rozvoja.

A.1.1 Úprava občianskych budov poškodených povodňami a inými vplyvmi

Úprava zahŕňa kompletnú fasádnu úpravu a zlepši celkový vzhľad budovy v adekvátnej väzbe na jej charakter.

- > **Väzba na cieľ:** A.1 Zlepšenie technického stavu občianskych budov
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

A.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Jestvujúce trasy obslužných, spojovacích a prístupových komunikácií je potrebné v niektorých častiach rekonštruovať. Nová sieť komunikácií by mala nadväzovať na jestvujúcu sieť miestnych komunikácií a nemala by priamo nadväzovať na štátnu cestu I / 18. Vstup do obce na št. ceste I / 18 – vhodnými úpravami ovplyvniť zníženie rýchlosti pri vjazde do obce.

- > **Väzba na cieľ:** A.2 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a chodníkov
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ERDF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

A.3.1 Rekonštrukcia a revitalizácia verejných priestranstiev obce

Na dosiahnutie pôsobenia obce , ako jednotnej organickej štruktúry je nutné vytvárať optické ale aj funkčné prepojenia. Optickými a funkčnými prvkami môžu byť prístavby, drobná architektúra, ktorá doplní ponuku ob. vybav., parková úprava zelene, sieť peších komunikácií. Tvorba obecného interiéru.

> **Väzba na cieľ:** A.3 Rekonštrukcia verejných priestranstiev

> **Garant:** obec

> **Spolupráca:** obec

> **Náklady:** ———

> **Financovanie:** ERDF, obec

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

5.2 Prioritná oblasť B – Kultúra, život komunity a vzdelávanie

Obec Bystré potrebuje rozvíjať tradície, ktoré sa k nej viažu. Aktivity prioritnej oblasti B majú pomôcť podporiť kultúrny a spoločenský život a udržať tradície.

Z hľadiska revitalizácie tradícií je kľúčové pripomenúť ich obyvateľom obce či návštevníkom pútavou a zároveň reprezentatívnou formou.

Z analýz vyplynulo, že v poslednom období rastie pasivita obyvateľov obce. Záujem širšej verejnosti o dianie v obci je možné vzbudiť rôznymi kultúrnymi a spoločenskými aktivitami..

K obohateniu spoločenského života by prispela aj intenzívnejšia spolupráca a výmenné styky s inými obcami. Je tiež potrebné zohľadňovať špecifické potreby rôznych skupín obyvateľov z hľadiska veku – mládeže a dôchodcov a zabezpečiť intenzifikáciu spoločenských kontaktov pre tieto skupiny.

B.1.1 Realizácia jednotlivých kultúrnych podujatí v obci

Cieľom je rešpektovať potenciál takých kultúrnohistorických a spoločenských hodnôt a javov, ktoré kontinuálne pôsobia v danom prostredí a predstavujú rozvojové impulzy regiónu a integráciu kultúrnohistorického povedomia nielen u občanov, ale aj u návštevníkov týchto podujatí. Ide o snahu ukázať, že obec skutočne žije rozvíjaním svojej kultúry, histórie a tradícií.

- > **Väzba na cieľ:** B.1 Udržanie tradícií obecných kultúrnych a spoločenských podujatí
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** obec
- > **Obdobie realizácie:** každoročne

B.2.1 Príprava a realizácia cezhraničnej partnerskej spolupráce.

Okrem spolupráce so slovenskými obcami môžu život občanov obce obohatiť výmenné styky so zahraničnými obcami.

- > **Väzba na cieľ:** B.2 Interkomunitné výmenné styky v kultúrnej a spoločenskej oblasti
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ERDF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

B.3.1 Aktivity miestnych klubov a organizácií

Priestor pre klub mládeže a spoločenský klub bude vymedzený v rámci kultúrneho domu. Činnosť klubu by mala byť organizovaná (postačia neformálne štruktúry s určením zodpovednosti, základných pravidiel). Odporúča sa uskutočniť prieskum záujmu medzi mládežou.

- > **Väzba na cieľ:** B.3 Záujem obyvateľov o dianie v obci
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** obec
- > **Obdobie realizácie:** celoročne – každý rok

B.4.1 Resocializačný program pre Rómov

Zabezpečovanie integrácie marginalizovaných skupín a zohľadňovanie ich požiadaviek v stratégiách a koncepciách regionálneho rozvoja obce

- > **Väzba na cieľ:** B.4 komunitná spolupráca s rómskym etnikom a vzdelávanie detí a mládeže
- > **Garant:** **obec**
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ESF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

B.4.2 Vytvorenie vhodných podmienok pre moderné vzdelávanie v Základnej škole

Samotný projekt sa bude špecializovať na vytvorenie vhodných podmienok pre vzdelávanie žiakov navštevujúcich Základnú školu a zároveň bude riešiť technické vybavenie jednotlivých učební slúžiacich k modernému vzdelávaniu

> **Väzba na cieľ:** B.4 komunitná spolupráca s rómskym etnikom a vzdelávanie detí a mládeže

> **Garant:** obec

> **Spolupráca:** obec

> **Náklady:** ———

> **Financovanie:** ESF, obec

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

5.3 Prioritná oblasť C – Služby pre obyvateľov

Vzhľadom k veľkostnej kategórii obce je možné podporiť vznik nových prevádzok vytvorením priestorových podmienok .

C.1.1 Vytvorenie podmienok pre verejnoprospešné služby

Príprava a implementácia opatrení zameraných na marginalizované skupiny, predovšetkým Rómov a dobrovoľne nezamestnaných. Jedná sa o realizáciu motivačného programu s prvkom osvojenia si alebo udržania pracovných návykov u spomínaných skupín.

- > **Väzba na cieľ:** C.1 Podmienky pre verejnoprospešné služby
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ESF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

C.2.1 Rekvalifikačné kurzy a programy podpory vzniku MSP

Projekt bude realizovať vzdelávacie a rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných, pre osoby, ktoré sa nemôžu uplatniť s svojou kvalifikáciou a pre tých, ktorí plánujú pracovať ako samostatne zárobkovo činné osoby prípadne ako podnikatelia.

- > **Väzba na cieľ:** C.3 Podpora programov pre rozvoj zamestnanosti
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ESF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

5.4 Prioritná oblasť D – Kvalita životného prostredia

Kvalita životného prostredia je dôležitým faktorom atraktívnosti obce z hľadiska obytných a rekreačných funkcií. Okrem praktických činností na zlepšenie stavu životného prostredia sa počíta aj s uskutočnením osvetovej kampane „Chráňme prostredie, v ktorom žijeme“. Dôležitá je tiež priama participácia obyvateľov na zlepšovaní životného prostredia,

D.1.1 Informačný a osvetový leták „Chráňme prostredie, v ktorom žijeme“

Obsahom letáku bude prístupnou formou sprostredkované posolstvo obyvateľom ako sa správať ku svojmu okoliu, k životnému prostrediu s ohľadom na základné princípy udržateľného rozvoja. Leták v rozsahu 1-2 A4 bude distribuovaný do jednotlivých domácností.

- > **Väzba na cieľ:** D.1 Ekologicky uvedomelí občania
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec, Úrad životného prostredia
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - n

D.2.1 Dokončenie regulácie miestneho vodného toku

Jedným z prioritných projektov je aj vybudovanie regulácie vodného toku v Bystrom a to konkrétne stavby na ochranu pred privalovými vodami – ochranné hrádze a úpravy vodného toku.

- > **Väzba na cieľ:** D.2 Ochrana pred povodňami
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec, Slovenský vodohospodársky podnik
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

D.3.1 Výstavba Zberného dvora

Zámerom tohto projektu je zvýšenie kvality bývania, eliminovanie divokých skládok, separácia odpadu

- > **Väzba na cieľ:** D.3 Zlepšenie prostredia pre občanov
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec, Úrad životného prostredia
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

D.3.2 Riešenie odvozu a zberu komunálneho odpadu

Zámerom tohto projektu je riešenie odvozu a zberu komunálneho odpadu s cieľom eliminovanie divokých skládok v obci

- > **Väzba na cieľ:** D.3 Zlepšenie prostredia pre občanov
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec, Úrad životného prostredia
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** grantové zdroje, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

5.5 Prioritná oblasť E – Podpora cestovného ruchu a stavebného rozvoja

V oblasti rekreácie a športu sú tu možnosti pre krátkodobú rekreáciu a športové vyžitie, ale ich stav je takmer nevyhovujúci. Pre dlhodobú rekreáciu chýbajú ubytovacie kapacity. Dlhodobá rekreácia kladie tiež zvýšené nároky na prírodné prostredie a vybavenosť. Má sezónny charakter a preto je ekonomicky náročná.

E.1.1 Výstavba nájomných bytov a výstavba nájomných bytov s prestupným bývaním

Jedným z dôsledkov vysokého dopytu po bytoch a nehnuteľnostiach je rast ich cien. Tým sa znižujú šance časti obyvateľov (spravidla nižších a stredných príjmových skupín) získať bývanie v obci. Preto by bolo vhodné uspokojiť dopyt aj po lacnejšom bývaní výstavbou nájomných bytov. Projekt výstavby bytových domov je orientovaný na mladé rodiny s nižšími príjmami, ktoré nedisponujú dostatočným počiatočným kapitálom na kúpu bytu. Cieľom je stabilizácia obyvateľov mladších vekových skupín v obci. V obci bystré sa nachádza aj Rómska komunita, kde medzi rómskou komunitou sú aj menej prispôsobiví, to isté je aj pri majoritnej skupine obyvateľstva. Preto cieľom projektu je neprispôsobivých začleniť do spoločnosti a to tak, že sa vybudujú nájomné byty s prestupným bývaním.

> **Väzba na cieľ:** E.2 Účinná podpora rozvoja bytového fondu obce

> **Garant:** obec

> **Spolupráca:** obec

> **Náklady:** ———

> **Financovanie:** ŠFRB (alt. súkromné zdroje), obec

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

E.2.1 Zriadenie ubytovacích kapacít turistického typu v meste

V obci chýbajú ubytovacie kapacity pre turistov a návštevníkov obce a jej okolia. Je to jedna z akútnych a prioritných aktivít. Za spolupráce súkromného sektora by malo dôjsť k vzniku ubytovacieho zariadenia.

> **Väzba na cieľ:** E.3 Rozvoj turizmu

> **Garant:** obec

> **Spolupráca:** obec

> **Náklady:** ———

> **Financovanie:** ERDF (alt. súkromné zdroje), obec

> **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

E.3.1 Výstavba vyhliadkovej veže

Samotná obec nemá až také možnosti poskytovania atrakcií pre turistov, návštevníkov obce a preto vzniká potreba vybudovania atrakcií v daných lokalitách obce. Jednou z možností je vybudovanie vyhliadkovej veže, ktorá by mala prilákať turistov s cieľom poukázať na krásu prírody a pochopiť význam chrániť si svoje prírodné bohatstvo, ktoré ponúka obec a jej okolie.

- > **Väzba na cieľ:** E.3 Rozvoj turizmu
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** ——
- > **Financovanie:** ŠFRB (alt. súkromné zdroje), obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

A.2.2 a E.3.2 Výstavba cyklochodníkov

Stúpajúcim trendom využívania vlastných dopravných prostriedkov obyvateľmi obce (motorové vozidlá a pod.), jestvujúca infraštruktúra poslednom období nepostačuje na zvýšenie bezpečnosti pre samotných cyklistov a preto vzniká potreba vybudovania cyklochodníka pre túto danú skupinu obyvateľstva. Zároveň vybudovaním cyklochodníka sa zatraktívni obec a vytvorí vhodné podmienky na rozvoj turizmu.

- > **Väzba na cieľ:** A.2 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a chodníkov
- > **Väzba na cieľ:** E.3 Rozvoj turizmu
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** ——
- > **Financovanie:** ERDF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

3.3 Rekonštrukcia prístreškov na minerálnych prameňoch

Jednou z mnoho atrakcií, ktoré ponúka obec je aj návšteva minerálnych prameňov, ktoré sa nachádzajú pri rieke Topľa. Tieto pramene boli a sú veľmi navštevované nielen miestnym obyvateľstvom ale aj turistami. Tieto pramene ponúkajú svoju kyselkovú, železitú chuť už dlhé desaťročia a v minulosti obec vybudovala prístrešky priamo nad prameňmi. Stúpajúcou návštevnosťou týchto prameňov zároveň stúpa aj vandalizmus, kde tieto prístrešky sú zničené a nepôsobia na návštevníkov veľmi prijateľne. Preto vzniká potreba rekonštrukcie týchto prístreškov.

- > **Väzba na cieľ:** E.3 Rozvoj turizmu
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ERDF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

E.3.4 Rekonštrukcia visutej lávky cez rieku Topľa

Visutá lávka prechádza cez rieku Topľa, po ktorej návštevníci navštevujú minerálne pramene a okolitú prírodu. Počas prírodných záplavách, keď hladina rieky stúpala, došlo jej poškodeniu a ohrozovala návštevníkov svojou nestabilitou. Rekonštrukciou visutej lávky cez rieku Topľa sa vytvorí vhodná podmienka pre rozvoj turizmu pre návštevu minerálnych prameňov a návštevu okolitej prírody.

- > **Väzba na cieľ:** E.3 Rozvoj turizmu
- > **Garant:** obec
- > **Spolupráca:** obec
- > **Náklady:** —
- > **Financovanie:** ERDF, obec
- > **Obdobie realizácie:** 2006 - 2020

6. Implementácia programu rozvoja

6.1 Organizačné zabezpečenie realizácie a monitoring

Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. Definovanie konkrétnych projektov v podobe rámcových akčných plánov je len prvým krokom, prostredníctvom ktorého možno posunúť stratégiu bližšie k realizácii. V ďalšej fáze je potrebné vytvoriť organizačné štruktúry zabezpečujúce realizáciu cieľov – zriadiť pracovnú skupinu pre implementáciu a delegovať na ňu túto úlohu. Pracovná skupina by mala vyvíjať činnosť v úzkej väzbe na obecné zastupiteľstvo a na jeho odborné komisie. Podstatou jej činnosti bude podnikať kroky smerujúce k realizácii projektov, pripravovať projekty a koordinovať aktivity účastníkov rozvojového procesu.

Zodpovednosť za realizáciu jednotlivých aktivít, opatrení, projektov je definovaná v kapitole 5 – Akčné plány. Každý projekt má stanoveného garanta (subjekt zodpovedný za realizáciu), prípadne aj spolupracujúce subjekty. To znamená, že úlohou pracovnej skupiny nebude priamo realizovať jednotlivé projekty, ale koordinovať ich prípravu a súvisiace plánovacie procesy. Avšak vzhľadom k skutočnosti, že garantom väčšiny projektov je obec, možno predpokladať personálne prekrývanie činností administratívnych štruktúr miestnej samosprávy a pracovnej skupiny.

Pracovná skupina pre implementáciu by okrem úlohy „transformovať strategickú víziu a ciele na skutočnosť“ mala plniť aj **monitorovaciú úlohu**. Jej náplňou bude sledovať zmeny v smerovaní vývoja obce, zmeny vonkajších podmienok rozvoja, ako aj nové požiadavky obyvateľov a ďalších cieľových skupín (návštevníkov, podnikateľov). Na základe zistených skutočností je potrebné uskutočniť revíziu aktuálnosti strategických cieľov, čo môže viesť k ich prípadnému prehodnoteniu. Obdobne by sa mal aktualizovať aj katalóg projektov - úspešne zavŕšené projekty by mali byť priebežne nahradzované novými projektmi, podporujúcimi kontinuitu v dosahovaní stanovených cieľov. Špeciálnym nástrojom pre uskutočňovanie monitoringu sú kvantitatívne indikátory úspešnosti projektu, ktoré pomôžu odpovedať na otázku „či sa darí dosahovať to, čo sme si stanovili, či postupujeme správnym smerom“.

Pracovná skupina pre implementáciu a monitoring by sa mala schádzať na spoločných stretnutiach aspoň raz za rok. Na stretnutí by sa zhodnotilo plnenie plánu, doterajší postup realizácie a prediskutovali a odsúhlasili zmeny v pláne.

Odporúčané zloženie pracovnej skupiny:

- starosta obce
- odborné komisie pri OZ
- podnikateľské subjekty
- zainteresovaní obyvatelia (ktorí deklarovali záujem participovať v skupine)

- predstavitelia subjektov spolupracujúcich na realizácii aktivít/projektov

Odporúčame tiež pre každý kalendárny rok, vo väzbe na zasadnutie pracovnej skupiny, pripraviť na báze akčných plánov aj operatívne plány, ktoré by podrobne definovali úlohy a kroky pri realizácii jednotlivých projektov v danom roku. To je obzvlášť vhodné v prípade viacročných projektov.

Po uplynutí 8 - ročného plánovacieho horizontu sa odporúča vypracovanie nového strategického programového dokumentu (PRO). Potrebu rozsiahlejšej aktualizácie môže vyvolať i závažnejšia zmena vonkajších podmienok. Ďalšie dôvody na aktualizáciu dokumentu prinesie nové programovacie obdobie pre roky 2006-2020. Na základe operačných programov budúceho programovacieho obdobia by sa mala preveriť kompatibilita akčných plánov s prioritami a opatreniami nových sektorových operačných programov, ako aj nové možnosti financovania projektov a tomu prispôbiť výber nových projektov.

Pre úspešnú realizáciu viacerých navrhnutých projektov je dôležité získanie podpory kompetentných regionálnych štruktúr – krajského samosprávneho orgánu a/alebo regionálnej rozvojovej agentúry.

6.2 Finančné zabezpečenie realizácie

Mnohé aktivity a opatrenia predstavujú finančne náročné projekty. Je preto nevyhnutné identifikovať zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu.

Pre jednotlivé aktivity, opatrenia a projekty sú v kapitole 5 – Akčné plány definované subjekty, ktoré ich budú financovať, ako aj odhadované náklady (pokiaľ ich bolo možné špecifikovať). Vzhľadom k tomu, že v aktuálnej fáze nie je možné výšku nákladov presne určiť, bude finančná tabuľka vyplnená dodatočne (vo fáze rozpracovania daného projektu a príprave žiadosti o finančný príspevok).

Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov, tak ako boli definované v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystré, budú v zásade pochádzať z troch zdrojov:

- verejné zdroje (obecný rozpočet, štátny rozpočet)
- súkromné zdroje
- fondy Európskej únie

> Verejné zdroje

Ako ukázala analýza majetkovej a rozpočtovej situácie, zdroje obce neumožnia všetky investície. Dôležité bude preto získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov, predovšetkým fondov EÚ.

Je samozrejme nutné počítať aj s variantom zamietnutia žiadosti o finančný príspevok. V takom prípade bude potrebné určiť náhradné zdroje financovania.

Niektoré projekty je možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy rozložené na dlhšie časové úseky z obecného rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

V súčasnosti majú mestá a obce len minimálne možnosti získania grantov zo štátneho rozpočtu na rozvojové aktivity (ak nepočítame automatické dofinancovanie príspevku zo štrukturálnych fondov). Väčšina štátnych fondov bola zrušená; jediným fondom poskytujúcim aspoň limitovanú nenávratnú finančnú pomoc pre investičné projekty obcí je Štátny fond rozvoja bývania. Z neho môžu pri výstavbe obecných nájomných bytov podľa stanovených kritérií (rozloha bytu do 90 m², pre rodiny s príjmami do 3,5 násobku životného minima) získať nenávratný finančný príspevok vo výške 30% alebo 20% nákladov a na prefinancovanie zvyšných 70%, resp. 80% nákladov možno získať od ŠFRB úver na 30 rokov s úročením 1,2%. So zdrojmi tohto fondu uvažuje aj projekt E.2.1.

V minulom období zohrával dôležitú úlohu pri rozvoji environmentálnej infraštruktúry Štátny fond životného prostredia, pričom v súčasnosti bol opätovne vytvorený pod názvom Environmentálny fond. Čerpanie zdrojov z tohto fondu bude možné od roku 2006.

> Súkromné zdroje

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formou investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor hľadá primárne ziskovú návratnosť, ich význam pre regionálny rozvoj spočíva v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov.

Investovanie súkromných prostriedkov do neziskových aktivít je u nás zatiaľ zriedkavé, rovnako ako v zahraničí často realizované investovanie na báze Joint Ventures – t.j. podniky so spoločným kapitálovým vkladom verejného subjektu (miestnej samosprávy) a súkromnej spoločnosti.

Vzhľadom k obmedzenej investičnej sile ekonomických subjektov pôsobiacich v obci bude potrebné zamerať pozornosť aj na externé subjekty a aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov.

Pokiaľ ide o projekty a aktivity obsiahnuté v tomto dokumente, časť z nich počíta s príspevkami zo súkromných zdrojov, napríklad formou sponzorských príspevkov.

> Fondy Európskej únie

Po vstupe SR do Európskej Únie sa mestám a ďalším subjektom otvorili možnosti získania dodatočných finančných prostriedkov z fondov EÚ. Európska regionálna politika si kladie za cieľ vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity. Je založená na štyroch štrukturálnych fondoch:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám
- Európsky sociálny fond (ESF) – podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, najmä financovaním odbornej prípravy a systému podpory ich zamestnávania
- Európsky poľnohospodársky a garančný fond (EAGGF) – finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch.
- Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIG) – pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel

Pre zabezpečenie realizácie rozvojových projektov obce Bystré sa počíta s využitím zdrojov z fondu ERDF (projekty a aktivity), v menšej miere aj z ESF (aktivity realizované prostredníctvom ÚPSVaR).

Pri zámere čerpania štrukturálnych fondov je potrebné pamätať na to, že z nich je v prípade územia spadajúceho pod Cieľ 1 (celé územie SR okrem Bratislavy) možné pokryť maximálne 75% oprávnených nákladov (v prípade verejného sektora). Ďalších 20% je spolufinancovaných zo štátneho rozpočtu. Konečný prijímateľ je povinný znášať 5% z celkových oprávnených nákladov. V praxi však je potrebné z obecného rozpočtu financovať väčší podiel, keďže nie všetky náklady spadajú do kategórie oprávnených výdavkov. Z tohto dôvodu sa skutočný podiel spolufinancovania obce môže zvýšiť až na 20% i viac. Ak je konečným prijímateľom súkromná firma, výška príspevku zo štrukturálnych fondov je nižšia a predstavuje maximálne 15% z celkových oprávnených nákladov. V tomto prípade sa na poskytovanie podpory vzťahujú pravidlá štátnej pomoci, ktoré určujú intenzitu štátnej pomoci diferencovane pre rôzne účely (na základe Zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci).

Aby SR mohla v čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, bol vypracovaný Národný rozvojový plán, ktorý sa realizuje prostredníctvom 4 operačných programov:

- OP Základná infraštruktúra
- SOP Priemysel a služby
- SOP Ľudské zdroje
- SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Na hľadanie spoločných riešení problémov zasahujúcich celé územie EÚ boli založené špeciálne programy, známe ako Iniciatívy Spoločenstva. Z celkového počtu 4 iniciatív sú pre SR na skrátené programovacie obdobie rokov 2004 - 2006 otvorené dve – INTERREG III a EQUAL. Vzhľadom k ich zameraniu na podporu cezhraničnej spolupráce (Interreg), resp. elimináciu diskriminovaných skupín obyvateľov (Equal) je možné počítať s ich využitím pre kofinancovanie projektov obce Bystré. V budúcom programovacom období budú popri spomínaných dvoch iniciatívach otvorené aj iniciatívy URBAN II a LEADER+. Z nich by z hľadiska možnosti získania finančných prostriedkov do úvahy pripadala iniciatíva LEADER+ cielená na podporu spájania aktívnych subjektov vo vidieckych komunitách a ekonomickej sfére pri hľadaní nových miestnych stratégií udržateľného rozvoja.

Nové programovacie obdobie pre roky 2006-2020 prinesie zmeny v celkovej alokácii finančných prostriedkov, ako aj zmeny prioritných smerov podpory. Preto bude na základe operačných programov budúceho programovacieho obdobia nutné preveriť možnosti financovania projektov obsiahnutých v tomto dokumente. To sa týka hlavne projektov druhého sledu podaných po roku 2007.

7. Prílohy

7.1 Väzby akčných plánov programu rozvoja na priority a opatrenia sektorových operačných programov

Priority a opatrenia OP/SOP	Ciele a aktivity/projekty PRO
<p>OP Základná infraštruktúra</p> <p>Priorita 2 - Environmentálna infraštruktúra</p> <p>Opatrenie 2.1 Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu a racionálne využitie vôd</p> <p>Relevantné aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba nových ČOV a nových verejných sústav kanalizačných sietí 	<p>Cieľ: D.2 Ochrana pred povodňami</p> <p>Aktivita: D.2.1 Dokončenie regulácie miestneho vodného toku</p>
<p>Priorita 3: Lokálna infraštruktúra</p> <p>Opatrenie 3.1 Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch</p> <p>Podopatrenie 3.1.1: Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry</p> <p>Relevantné aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava projektov - časť nákladov na vypracovanie projektovej dokumentácie a náklady súvisiace s prípravou a realizáciou projektu, ktoré sú priamo spojené s projektom, a nepresahujú 8 % z celkových oprávnených nákladov. - rekonštrukcie budov – spolu s prístavbami, stavebné úpravy, pri ktorých sa zachováva vonkajšie pôdorysné aj výškové ohraničenie stavby a prepojenie hlavných stavieb spojovacími chodbami - zvyšovanie energetickej efektívnosti - oprava fasády a zateplenie budov, opravy a výmena strešnej krytiny alebo povrchu plochých striech, oprava a výmena nepodstatných stavebných konštrukcií, údržba a opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia stavby, výmena jeho súčastí <p>Podopatrenie 3.1.4: Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava projektov - časť nákladov na vypracovanie projektovej dokumentácie a náklady súvisiace s prípravou a realizáciou projektu, ktoré sú priamo spojené s projektom, a nepresahujú 8 % z celkových oprávnených nákladov - rekonštrukcie budov – zmeny dokončených stavieb, nadstavby, ktorými sa stavby zvyšujú, prístavby, ktorými sa stavby pôdorysne rozširujú a ktoré sú navzájom prevádzkovo spojené s doterajšou stavbou 	<p>Cieľ: A.1 Zlepšenie technického stavu občianskych budov</p> <p>Aktivita: A.1.1 Úprava občianskych budov poškodených povodňami a inými vplyvmi</p>

Priority a opatrenia OP/SOP	Ciele a aktivity/projekty PRO
<p>Opatrenie 3.4: Renovácia a rozvoj obcí</p> <p>Relevantné aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> – úprava verejných priestranstiev, parkov, chodníkov a rekreačných zón – rekonštrukcia vodovodov, plynovodov a kanalizácie a ich pripojenie na siete – rekonštrukcia remeselných dvorov, podporujúcich oživenie tradičných remesiel a zamestnaní, a tam, kde je to vhodné, zmena účelu budov, aby slúžili ako remeselné centrá – zlepšenie vzhľadu ulíc, napr. úprava chodníkov, verejného osvetlenia atď. – obnova turistických, cykloturistických a náučných trás – rekonštrukcia miestnych ciest a mostov 	<p>Cieľ: A.2 Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a chodníkov</p> <p>Aktivita: A.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií</p> <p>Cieľ: A.3 Rekonštrukcia verejných priestranstiev</p> <p>Aktivita: A.3.1 Rekonštrukcia a revitalizácia verejných priestranstiev mesta</p>
<p>Priorita 2 - Rozvoj cestovného ruchu</p> <p>Opatrenie 2.2 Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu</p> <ul style="list-style-type: none"> – investície do zariadení na prezentáciu kultúrnych aktivít (kultúrne podujatia, festivaly, prezentácia národného folklóru, zvykov a tradícií, kongresy, sympóziá a pod.) 	<p>Cieľ: E.1 Rozvoj turizmu</p> <p>Aktivita: E.1.1 Zriadenie ubytovacích kapacít turistického typu v meste</p>

7.2 Finančná tabuľka pre vybrané projekty*

Rok / Opatrenie (projekt)	Opráv. náklady spolu A=B+H+ CH	Verejné zdroje						Súkrom. zdroje H	EIB CH
		Verejné zdroje spolu B=C+D	Fond EÚ C	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu D=E+F+G	Štátny rozpočet E	Regionál. zdroje F	Miestne zdroje G		
2006									
2007									
2008									
Spolu									

* tabuľka sa vyplní po upresnení rozpočtu projektov

7.3 Fotodokumentácia

a) Potok v obci Bystré si vyžaduje dokončenie regulačných opatrení

b) Historická pamiatka – synagóga v Bystrom